

Piotr Bórawski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ANALIZA WYNIKÓW FINANSOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW REJONU WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W LATACH 2000-2006

1. Wstęp

Jednym z czynników warunkujących rozwój przedsiębiorstw jest wielkość osiągniętych wyników finansowych. Uzyskany wysoki poziom zysku umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej. Powszechnie używanymi metodami oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa są analiza ekonomiczna oraz analiza wskaźników finansowych. Metody te są przydatne kierownictwu przedsiębiorstwa oraz osobom z zewnątrz, np. inwestorom i udziałowcom, do oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Pomagają one w usprawnieniu procesów zarządzania finansowego, który jest ważny dla wzrostu przedsiębiorstwa [Bednarski, Waśniewski 1996, s. 21]. Zastosowanie analizy finansowej w przedsiębiorstwie pozwala na sformułowanie lepszej strategii, ułatwienie procesu zarządzania oraz dostosowania się firm do wymagań zmieniającego się otoczenia [Bórawski, Brodziński 2006, s. 17]. Analiza finansowa w gospodarce rynkowej ma szczególne znaczenie, ponieważ jest narzędziem dostarczania informacji o zakłóceniach, które destabilizują równowagę działalności gospodarczej przedsiębiorstwa [Sierpińska, Jachna 1998, s. 11]. Dlatego jest ona nowoczesnym instrumentem umożliwiającym lepsze przystosowanie się podmiotów do różnych i często zmieniających się warunków funkcjonowania i eliminowania problemów. Głównym zadaniem analizy jest ocena jednostki gospodarczej od strony finansowej oraz dostrzeżenie szans efektywniejszego działania przedsiębiorstwa przez kontrolę działalności taktycznej i operacyjnej [Duraj 1994, s. 19]. Przedmiot analizy finansowej ma różne definicje w literaturze i chociaż nie mają one jednolitego charakteru, najczęściej nawiązują do: jednostki przeprowadzającej ocenę, systemu zarządzania, dostępności informacji, stopnia szczegółowości danych. Przedmiotem analizy finansowej przedsiębiorstw jest jego działalność gospodarcza oparta na posiadanych i wykorzystanych zasobach [Bednarski 1999, s. 9].

Głównym problemem badawczym było przedstawienie zróżnicowania w zakresie uzyskiwanych wyników finansowych oraz wskaźników poziomu kosztów i rentowności obrotu w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa.

2. Cel i metoda badań

Celem badań była analiza kondycji finansowej przedsiębiorstw z województwa warmińsko-mazurskiego. Badania zostały przeprowadzone przez Urząd Statystyczny w Olsztynie. Zakres czasowy obejmował lata 2000-2006. Zakres merytoryczny obejmował analizę przychodów z całokształtu działalności, kosztów uzyskiwanych przychodów, wyniku finansowego brutto, obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego oraz wyniku finansowego. Ponadto przedstawiono odsetek przedsiębiorstw osiągających dodatni zysk i straty w województwie warmińsko-mazurskim. Ostatnia tabela wyników przedstawia analizę wskaźnika rentowności obrotu brutto i netto oraz wskaźnika poziomu kosztów. Zebrany materiał badawczy przedstawiono w rozbiciu na przedsiębiorstwa należące do sektora publicznego i prywatnego oraz w zależności od przynależności firm do sekcji PKD. Badania przeprowadzono w 1548 przedsiębiorstwach w 2006 r. wśród podmiotów zatrudniających więcej niż 9 pracowników.

3. Wyniki badań

Badania przeprowadzone przez Urząd Statystyczny w Olsztynie wykazały wzrost wartości wyniku finansowego netto w 2005 r. w porównaniu z 2000 r. Podobne tendencje wzrostowe odnotowano również w przypadku przychodów z całokształtu działalności, kosztów uzyskiwanych przychodów oraz wyniku finansowego brutto w badanym okresie (tab. 1). Najwyższą wartość przychodów i wyników finansowych netto odnotowano w grupie przedsiębiorstw zaliczanych do przemysłu oraz handlu i napraw. Najniższą wartość przychodów z całokształtu działalności odnotowano w grupie ochrona zdrowia i działalność usługowa. Jedynie w przedsiębiorstwach zaliczanych do grupy transport odnotowano stratę.

Podczas zbierania danych nie uzyskano od US w Olsztynie informacji o wynikach finansowych indywidualnych przedsiębiorstw. W rezultacie przeprowadzonych własnych wyliczeń stwierdzono, że najwyższą wartość wyniku finansowego netto liczonego średnio na przedsiębiorstwo uzyskały podmioty należące do grupy hotele i restauracje (1 190 909 zł), następnie przetwórstwo przemysłowe (794 605) oraz przemysł (727 918), a ujemną w sekcji transport (-21 052 zł).

Zebrany materiał badawczy umożliwił wskazanie, jaki odsetek przedsiębiorstw uzyskiwał wynik finansowy dodatni, a jaki ujemny. Na przestrzeni lat 2000-2006 zaobserwowano wzrost liczby przedsiębiorstw z dodatnim wynikiem finansowym zarówno brutto, jak i netto, a zmniejszenie się liczby firm z ujemnym wynikiem

finansowym (tab. 2). Analizując dodatni wynik finansowy brutto i netto w 2006 r. zaobserwowano, że osiągnęło go najwięcej firm z grupy: ochrona zdrowia, budownictwo oraz handel i naprawy. Z kolei ujemny (strata) lub zerowy wynik finansowy w 2006 r. osiągnęło najwięcej firm z sektorów: rolnictwo, budownictwo oraz obsługa nieruchomości. W latach 2000-2006 prawie o 16% więcej przedsiębiorstw uzyskiwało dodatni wynik finansowy brutto i około 17% więcej odnotowało dodatni wynik finansowy netto. W tym samym okresie zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw z wynikiem finansowym ujemnym (strata) lub zerowym.

Tabela 1. Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw z województwa warmińsko-mazurskiego według wybranych sekcji (mln zł)

Wyszczególnienie	Przychody z całokształtu działalności	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	Wynik finansowy netto
Ogółem 2000	22 528,5	22 419,6	105,2	172,6	-67,5
2005	27 110,4	25 935,0	1 177,0	214,7	962,2
2006	29 164,7	28 105,0	1 060,2	174,1	886,0
Rolnictwo, leśnictwo	429,8	400,2	29,5	0,9	28,6
Przemysł, w tym: – przetwórstwo przemysłowe	16 088,0	15 557,1	532,0	101,9	430,2
– przetwórstwo przemysłowe	15 345,0	14 835,5	510,5	98,1	412,4
Budownictwo	1 865,9	1 753,6	112,2	21,8	90,3
Handel i naprawy	8 336,0	8 043,4	292,2	37,3	254,9
Hotele i restauracje	376,6	336,5	40,1	0,9	39,3
Transport	589,3	586,4	2,8	4,0	-1,2
Obsługa nieruchomości	874,3	845,0	29,4	4,2	25,2
Ochrona zdrowia	115,9	109,6	6,2	0,5	5,7
Działalność usługowa	200,8	189,5	11,2	2,3	8,9

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie, 2006 r.

W ostatniej części pracy dokonano oceny wartości wskaźników wyników finansowych przedsiębiorstw z województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2006.

Wskaźnik poziomu kosztów liczono jako relację kosztów uzyskiwanych przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności. W literaturze przedmiotu brak jest danych pokazujących, ile powinna wynosić wartość tego wskaźnika. Ogólnie wysoka wartość (ponad 90%) wskazuje na problemy przedsiębiorstw w zwrocie z poniesionych nakładów. Na przestrzeni lat 2000-2005 wskaźnik ten zmniejszył się o blisko 4%. Natomiast w 2006 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,7% w porównaniu z 2005 r. Najwyższą wartość wskaźnika poziomu kosztów w 2006 r. uzyskano w grupie przedsiębiorstw zaliczanych do sekcji: transport,

Tabela 2. Przedsiębiorstwa według uzyskiwanych wyników finansowych w 2006 r. w województwie warmińsko-mazurskim według sekcji PKD (%)

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Z wynikiem finansowym			
		brutto		netto	
		dodatnim	ujemnym (strata) lub zerowym	dodatnim	ujemnym (strata) lub zerowym
Ogółem 2000	1547	67,0	33,1	65,0	35,1
2005	1555	79,7	20,4	77,9	22,1
2006	1548	82,8	17,2	81,8	18,2
Sektor publiczny	149	75,8	24,2	75,2	24,8
Sektor prywatny, w tym	1399	83,5	16,5	82,5	17,5
– rolnictwo, leśnictwo	90	77,8	22,2	77,8	22,2
Przemysł, w tym:	591	82,1	17,9	81,7	18,3
– przetwórstwo przemysłowe	519	82,7	17,3	82,3	17,7
Budownictwo	129	90,7	9,3	89,9	10,1
Handel i naprawy	454	87,4	12,6	86,8	13,2
Hotele i restauracje	33	78,8	21,2	78,8	21,2
Transport	57	82,5	17,5	82,5	17,5
Obsługa nieruchomości	123	61,8	38,2	56,1	43,9
Ochrona zdrowia	17	100,0	–	94,1	5,9
Działalność usługowa	34	82,4	17,6	79,4	20,6

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie, 2006 r.

Tabela 3. Wskaźniki oceny wyników finansowych przedsiębiorstw w 2006 r. w województwie warmińsko-mazurskim według sekcji PKD (mln zł)

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Z wynikiem finansowym	
		brutto	netto
Ogółem 2000	99,5	0,5	–0,3
2005	95,7	4,3	3,5
2006	96,4	3,6	3,0
Sektor publiczny	99,7	0,3	–0,3
Sektor prywatny, w tym	96,2	3,8	3,2
– rolnictwo, leśnictwo	93,1	6,9	6,7
Przemysł, w tym:	96,7	3,3	2,7
– przetwórstwo przemysłowe	96,7	3,3	2,7
Budownictwo	94,0	6,0	4,8
Handel i naprawy	96,5	3,5	3,1
Hotele i restauracje	89,3	10,7	10,4
Transport	99,5	0,5	–0,2
Obsługa nieruchomości	96,6	3,4	2,9
Ochrona zdrowia	94,6	5,4	4,9
Działalność usługowa	94,4	5,6	4,4

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie, 2006 r.

przemysł, przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa nieruchomości. Najniższą wartość wskaźnika poziomu kosztów odnotowano w 2006 r. w przedsiębiorstwach należących do sekcji: rolnictwo i leśnictwo oraz działalność usługowa.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto liczono jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. W latach 2000-2005 wskaźnik ten wzrósł o prawie 3,8%. Natomiast w 2006 r. zmniejszył się o 0,7% w porównaniu z 2005 r. Najwyższą wartość wskaźnika obrotu brutto uzyskały przedsiębiorstwa z sekcji: hotele i restauracje, rolnictwo i leśnictwo oraz budownictwo. Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w przedsiębiorstwach z sekcji: transport, przemysł i przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa nieruchomości.

Wskaźnik rentowności obrotu netto liczono jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności. Jego wartość zwiększyła się w badanym okresie. Przedsiębiorstwa należące do sekcji: hotele i restauracje, rolnictwo i leśnictwo oraz ochrona zdrowia, osiągnęły najwyższą wartość wskaźnika rentowności obrotu netto. Natomiast najniższą wartość wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w następujących sekcjach: transport, przemysł i przetwórstwo oraz obsługa nieruchomości.

4. Wnioski

Zebrany materiał badawczy wskazał na znaczną poprawę wyników finansowych przedsiębiorstw z województwa warmińsko-mazurskiego. Prawidłowość ta dotyczyła szczególnie podmiotów należących do sekcji przemysł oraz handel i naprawy. Poprawa wyników finansowych spowodowana była szybszym tempem wzrostu przychodów ze sprzedaży przy dużo niższym tempie wzrostu kosztów. Oznacza to, że przedsiębiorstwa dokonały racjonalizacji działalności gospodarczej, zmniejszając koszty własne. Na poprawę wyników finansowych przedsiębiorstw miały wpływ: wzrost uzyskiwanych na rynku cen sprzedaży, oraz procesy integracyjne z UE i poprawa koniunktury na rynku.

Wysoka wartość wskaźnika poziomu kosztów szczególnie w 2000 r. wskazuje na trudności przedsiębiorstw ze zwrotem z poniesionych nakładów. Należy jednak zaznaczyć, że w badanym okresie nastąpiło zmniejszenie wartości tego wskaźnika, co wskazuje na poprawę zyskowności przedsiębiorstw, szczególnie działających w sekcjach rolnictwo i leśnictwo oraz budownictwo.

Wysoka wartość wskaźnika rentowności obrotu w badanych przedsiębiorstwach jest sygnałem zdecydowanie pozytywnym, ponieważ wskazuje na poprawę zyskowności, szczególnie w sektorach: hotele i restauracje, rolnictwo i leśnictwo oraz ochrona zdrowia. Natomiast spadek tego wskaźnika należy interpretować negatywnie, nawet przy wzrastającej stopie zysku netto, ponieważ wskazuje to na spadającą rentowność podstawowej działalności przedsiębiorstwa, co odzwierciedliło się szczególnie w podmiotach należących do sekcji transport i przemysł.

Literatura

- Bednarski L., Waśniewski T., *Analiza finansowa w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, t. 1, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 1996, s. 1-560.
- Bórawski P., Brodziński Z., *Analiza finansowa sektora małych i średnich przedsiębiorstw na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego*, Acta Scientiarum Polonorum Oeconomia 5 (2), Warszawa 2006, s. 17-24.
- Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
- Bednarski L., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 1999.
- Duraj J., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 1994.

FINANCIAL RESULTS ANALYSIS OF ENTERPRISES BASED ON THE EXAMPLE OF WARMIA AND MAZURY VOIVODESHIP IN 2000-2006

Summary

The paper present financial results of enterprises in Warmia and Mazury province as well as the factors of costs level and turnover profitability. The survey has pointed out a significant increase of financial results of enterprises between 2000 and 2006. The highest level of the net financial result per 1 enterprise was achieved by following sectors: hotels and restaurants, manufacturing and industry. The enterprises belonging to the transport sector achieved loss. The gross turnover profitability rate and net turnover profitability rate have been higher in the surveyed period.